

Sykmelding. Flere fastleger er frustrerte fordi de må bruke sin tid på et skjemavelde fra Nav i stedet for å stille diagnoser, behandle, trøste og lindre. Dette kunne vi ha unngått med en sykefraværspolitik basert på kunnskap om hva som faktisk virker.

Handlekraft i blinde

Ukeslutt

Mari Rege
professor

Flere fastleger mener sykemeldingsbyråkratiet pålegger dem for mye kontorarbeid og møteaktivitet uten dokumentert virkning på sykefraværet. «Skrivebordsreformer truer med å redusere legekunsten til kontorhold, regelansvendelse og utfylling av blanketter», skriver fastlegene Kjetil Karlsen, Ivar Thomsen og Arnulf Heimdal i Dagens Næringsliv 29. november.

Fastlegene får støtte av forskningsleder Solveig Osborg, som leder Evalueringen av reglendingene for oppfølging av sykmeldte. Hun sier til Dagens Næringsliv at norske fastleger har fått svært ressurskrevende oppgaver for å følge opp sykmeldinger uten at virkning kan påvises. I samme avis får legene også støtte av Allmennlegeforeningens leder, Trond Egil Hansen, som tror at flere leger vil si fra seg retten til å skrive ut sykmelding i protest mot sykemeldingsbyråkratiet.

Tippet over

Det er myndighetenes siste tiltak for å redusere sykefraværet som har fått det til å tippe over for fastlegene. Tiltaket pålegger fastlegene et tettere samarbeid med Nav og arbeidsgiver for at flere sykmeldte skal ha gradert sykmelding. Det pålagte samarbeidet betyr mer skjemarapportering og møtevirksomhet. I tillegg må fastlegene delta på et obligatorisk sykemeldingskurs.

Avvist

I Dagens Næringsliv 3. desember avviser arbeidsminister Hanne Bjurstrøm (Ap) fastlegenes bekymringer og sier: «At tre leger sier at dette er så arbeidskrevende

➔ I iveren etter å vise handlekraft har Arbeidsdepartementet gått for fort frem.

Det er myndighetenes siste tiltak for å redusere sykefraværet som har fått det til å tippe over for fastlegene, skriver Mari Rege.

FOTO: LUCY NICHOLSON/REUTERS/SCANPIX

de og så vanskelig at det ikke lar seg gjennomføre, det mener jeg er veldig overdrevet.» I samme intervju sier Bjurstrøm at de nye tiltakene «er basert på de aller beste faglige råd».

Ekspertgruppe

Når Bjurstrøm snakker om «de aller beste faglige råd», så mener hun rådene fra ekspertgruppen som i februar i fjor la frem forslag til tiltak for å redusere sykefraværet. Ekspertgruppen har levert en solid rapport om en aktiviserings- og nærværsreform, men det kommer også klart frem i rapporten at forskningsgrunnlaget for enkelte av de konkrete tiltakene som ekspertgruppen foreslår er tynt. Det er dessverre nettopp disse tiltakene våre myndigheter har valgt å iverksette.

Ekspertgruppen tar oss likevel et langt stykke videre i den norske sykefraværdebatten med å fastslå at arbeidsevne og sykdom

er to forskjellige ting. Arbeidstagerne har rett og plikt til å utnytte sin arbeidsevne, selv om den i perioder er redusert på grunn av sykdom. Dette underbygger ekspertgruppen med forskning som viser at aktivitet gjennom arbeid kan være terapeutisk ved mange helseproblemer, som for eksempel ryggsmertor og lettere psykiske lidelser.

Gradert sykmelding

For at arbeidstagerne skal kunne utnytte sin arbeidsevne under sykdom, foreslår ekspertutvalget økt bruk av graderte sykmeldinger. Hvordan oppnår vi økt bruk av graderte sykmeldinger? Det er her forskningsgrunnlaget er tynt, og ekspertgruppen er tydelig på at vi trenger mer kunnskap om dette.

Selv om forskningsgrunnlaget er tynt, må ekspertgruppen forholde seg til mandatet som ber dem om å foreslå administrative tiltak som kan iverksettes

på kort sikt på grunnlag av eksisterende forskning. Ekspertgruppen kommer derfor med forslag om konkrete tiltak for å få til økt bruk av gradert sykmelding, deriblant noen av tiltakene som nå frustrerer fastlegene.

For fort

I iveren etter å vise handlekraft har Arbeidsdepartementet gått for fort frem. Ekspertgruppens rapport gir solid grunnlag for å prøve ut forskjellige tiltak for å redusere sykefraværet. Den gir oss imidlertid ikke tilstrekkelig grunnlag for å iverksette landsomfattende og kostbare regelendringer.

Før departementet påla fastlegene et tettere samarbeid med arbeidsgiver og Nav, burde virkningene av dette tiltaket blitt utprøvd i noen få tilfeldig utvalgte kommuner i et felteksperiment. Kun dersom det viste seg at tiltaket hadde betydelig virkning på sykefraværet, burde depar-

tementet vurdert å gjennomføre dette i hele landet. Selvsagt måtte også nytten av redusert sykefravær blitt vurdert opp mot legens alternativkostnad av mindre tid til å stille diagnoser, behandle, trøste og lindre.

Med å prøve ut tiltak før de iverksettes i hele landet, kan vi unngå kostbar prøving og feiling med reformer som ikke har noen virkning. I tillegg kan slik utprøving også få berørte parter til å samle seg om tiltak som viser seg å ha virkning. I dag er fastlegene frustrerte fordi de må bruke tid på en reform som de ikke tror har noen virkning.

Kunnskapsbasert handlekraft

Partene i arbeidslivet er enige om at sykefraværet er for høyt. La oss håpe at fremtidige reformer for å redusere sykefraværet er baserte på kunnskap om hva som faktisk virker. Jeg oppmuntrer Arbeidsdepartementet til å gjennomføre felteksperiment for å prøve ut hvordan forskjellige tiltak påvirker sykefraværet. Da vil de signalisere kunnskapsbasert handlekraft.

Mari Rege er professor i økonomi ved Handelshøgskolen, Universitetet i Stavanger, Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo

Hver fredag i Aftenposten

Mari Rege
Professor UiS

Erling Røed Larsen
Professor, BI

Kristin Skogen Lund
Konserndirektør

Kjetil Storesletten
Professor UiO

Dani Rodrik
Professor Harvard

Karine Nyborg
Professor i økonomi UiO